

KOVÁCS ISTVÁN

Rendőrség a köztársasági Alkotmányban és az Alaptörvényben

Bevezetés

A XXI. század beköszöntével az emberi és alkotmányos alapjogok fénykorukat élik, a biztonság szerepe felértékelődött. Egyenértékük nem vitatott, azonban az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének (ki)alakulása egyes alapjogok gyakorolhatóságának prioritásában tetőzik. Bár az egységes fogalom meghatározás tárgykörében nincs egyetértés, mindannyian elfogadják, hogy a biztonság értelmezésére csak komplex módon kerülhet sor. A komplexitás alapját pedig az egyén szubjektív biztonságérzete, valamint a biztonság szavatolására tett állami intézkedések összessége adja. A biztonság alapjogaink egyike, amelynek érvényesülésére – magától értetődően – az államnak minden körülmények között garanciát vállalnia szükséges. Ez nem csak az adott ország állampolgárai, hanem – nemzetközi szerződésben és Alaptörvényünkben megfogalmazott módon – az ország területén tartózkodó más személyek szubjektív biztonságérzetének megteremtésére, fenntartására és növelésére is vonatkozik. Ebből következően a biztonság garantálása, valamint a lakosság szubjektív biztonságérzetének megteremtése állami feladat, ezért a globalizáció melléktermékeként jelentkező különböző fenyegetések és veszélyek elleni fellépés sürgető jelentőségű. A közösség aktivitása mellett az erre a célra létrehozott társadalmi és közigazgatási rendszerben tevékenykedő állami végrehajtó intézmények és szervek cselekvésére van szükség. A hazai rendvédelmi struktúra számára az utóbbi időszakban egyértelmű prioritás a szubjektív biztonságérzet javítása.

A rendvédelmi tevékenység története bizonyos értelemben egyidős az ember megjelenésével. A hatalom struktúrájában helyet foglaló, koronként változó elnevezésű szervezetek azért jöttek létre, hogy a közösségek által meghatározott követendő magatartások és betartandó szabályok érvényesülését, azaz a rend védelmét biztosítsák. A jogérvényesítés legitimitását pedig a rendvédelmi szervek működésének jogi alapjai adják, amelynek szerves része az állam és a közösség szerepe, a marginalizált kontroll. Minden korban más-más aktuális kihívás tette próbára a rendészet területén szolgálatot teljesítőket.¹

A normák, csoporton belüli szabályzók betartatása nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az emberekből álló csoportok, társadalmak közösségként működhessenek, fejlődhessenek és fennmaradhassanak. Az államnak garanciát kellett vállalnia arra, hogy a társadalomban élő személyek életét, testi épségét megvédi, vagyonbiztonságot megteremt. A biztonsággal szembeni elvárások koroktól eltérően, de egyre nagyobb igénnyel fogalmazódtak meg, ezek a szervezett társadalom működésének a mai napig alapvető feltételei. Az állampolgárok a közszolgálat és az általa nyújtott szolgáltatások színvonalával szemben egyre szigorúbb követelményeket támasztanak, amelyeknek az egyre szűkösebb költségvetési forrásokból, a hagyományos, régen jól bevált munkamódszerekkel, szervezeti kultúrával és az alkalmazottak hozzáállásával már nehézkesen lehet megfelelni. A felgyorsult világnak köszönhetően a közszolgálatnak is állandó változásban kell lennie, ha a globalizáció pozitív hatásait követni, az ebből adódó kihívásokat pedig leküzdeni szeretné. A gazdasági, politikai körülmények és társadalmi igények a közszolgálati és rendvédelmi szerveket tevékenységük minőségének fejlesztésére készítetik. Ahhoz, hogy a közszolgálat ezeknek a körülményeknek meg tudjon felelni, nemcsak naprakész, hanem alkalmazott tu-

---

¹ Sallai János: A rendészet kihívásai napjainkban. *Hadtudomány* 2015/1–2. szám. 135–138. o.

dásra, rendszerezett és értékelt ismeretanyagokra, módszerekre és megoldásokra van szüksége.² Ezt egyfelől a nemzetközi szinten rendelkezésre álló ismeretek és tapasztalatok hazai adaptációján, másfelől pedig a tevékenységet megalapozó és azt fejleszteni képes tudásbázis kiépítésén keresztül szerezheti meg.

Hogy az állam mindezen kritériumokat teljesíteni tudja, és a társadalom stabilitását megteremtse, a törvényes rendet pedig megtartani legyen képes, e célok teljesítésére szervezeteket hozott létre. Az állam fegyveres védelme nem térben és konkrét cselekményekben értelmezendő védelem, hanem az állam – illetve a nemzet – érdekeinek aspektusából szemlélendő. Ez a feladatrendszer folyamatos differenciálódásban, fejlődésben, változásban van, akárcsak maga a társadalom és vele az állam. Ezt a feladatbővülést az állam struktúrájának, fegyveres védelmi rendszerének is követnie kell, aminek az egyik eredménye, hogy egy rendkívül sokrétű – és ezzel kiterjedt szabályozást igénylő – szervezeti mátrix alakult ki a történelem előre haladtával a védelem terén is.³ Ez teremtette meg a külső befolyástól mentes és az ország szuverenitását biztosító haderő, valamint a belső rend megteremtéséért felelős rendvédelmi erők létrehozásának alapjait. Magyarországon a honvédelem és a Magyar Honvédség kapcsán több helyen is meghatározza azokat a fundamentális kereteket, amelyek kijelölik a honvédelmi ágazati jogalkotás és szabályozás irányát, mozgásterét.⁴ A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló törvény⁵ értelmében a honvédelmi erőt a Magyar

---

² Kovács Gábor: A migráció bűnügyi hatásai a magyar határrendészet kockázatelemzési rendszerére. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai. Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat. Budapest, 2016. 141–150. o.

³ Farkas Ádám: Az állam fegyveres védelmének alapvonalai és Kiegészítést követő polgári evolúciója. PhD értekezés. SZIE, 2018.

⁴ Farkas Ádám (szerk.): A honvédelem jogának elméleti, történeti és kortárs kérdései. Dialóg Campus. Budapest, 2018.

⁵ 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről

Honvédség testesíti meg, míg a hatályos törvény⁶ a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról kilenc rendvédelmi szervet különböztet meg. Ezek az alábbiak: az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv, a terrorizmust elhárító szerv, az idegenrendészeti szerv (együtt a továbbiakban: rendőrség), a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a büntetés-végrehajtási szervezet, az Országgyűlési Őrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal.⁷

Magyarországon az egyes állami rendvédelmi szerveket fegyveres jelzővel illetjük. A fegyveres jelző ugyan az állami rendvédelem sajátossága, mégis e komplex tevékenységet feladataikban is elkülönülő szervezetek végzik. Elég, ha belegondolunk, hogy a közterületek rendjének fenntartása vagy a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyek felderítése, a megalapozott gyanúval terhelt elkövetők elfogása vagy a jogerős büntetésüket töltő személyek ellenőrzése és felügyelete, az ország szuverenitását és biztonságát garantáló információk megszerzése, őrzése milyen komplex tevékenységet és szervezetrendszert igényel. Magyarország alkotmányos berendezkedése ennek az igen komplex feladatnak a végrehajtását – mint a hatalommegosztás egyik pillérére – saját kormányára, a végrehajtó hatalom létesítményére bízta. A demokratikus államberendezkedés egyik alapelve, hogy működése jogilag determinált viszonyokon nyugszik, a jogszabályoknak való alávetettség az államvezetés területén mindenhol érvényesül. Magyarországon minden egyes fegyveres rendvédelmi szerv működését, feladatát, tevékenységét a társadalmi létszükséglet kielégítésére irányuló célját törvények és más jogszabályok határozzák meg. Csak így szavatolható, hogy a szervek a rájuk bízott társadalmi feladatot a törvényes rend és felhatalmazás szerint csak a jogszabályokban meghatározott módon, helyen

---

⁶ 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

⁷ Erdős Ákos: A rendészet általános lényegéről. In: Erdős Ákos (szerk.): Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve. Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. Budapest, 2018. 13–24. o.

és időben végezzék. Úgy, ahogy működésük, feladatuk, tevékenységük, létrejöttük is törvényen alapul.⁸

E tanulmány a rendvédelmi szervek közül a rendőrséget vonja górcső alá, különös tekintettel az Alkotmány, valamint a hatályos Alaptörvény⁹ rendelkezéseire. Mindehhez az analízis és szintézis dualisztikus egységét használtam fel, amelyet gondos alapkutatás előzött meg. Az alapkutatás során számos más tanulmány mellett a legnagyobb segítséget és iránymutatást Finszter Géza munkái jelentették. A kutatási módszer kiegészült egy olyan SWOT elemzéssel is, amely megmutatta, hogy az alkotmányosság és a rendőrség milyen erősségi/gyengeségi; lehetőségi/fenyegetettségi relációban volt egymással az eltérő korok alkotmányaiban. Mielőtt azonban a fegyveres szervvel részleteiben megismerkednénk, szükséges, hogy a működés társadalmi kontrolljának eszközrendszerét megismerjük.

A rendvédelem (és a rendőrség) helye az alkotmányossági rendszerben

Azzal megegyezően, hogy a rendvédelem társadalmi életszükséglet kielégítésére hivatott, nagyon fontos társadalmi szempont – már csak a kontroll szempontjából is –, hogy e cél kielégítését milyen módon éri el a demokratikus társadalmi rendszerben. Ma a magyar jogrendszer három olyan körülményt nevesít, amely a rendvédelem helyét az alkotmányos rendszerben meghatározza:

- Önmagában ide soroljuk azt a társadalmi életszükségletet, amelynek kielégítésére a rendvédelem hivatott. Ez nem más, mint a közbiztonság védelméhez fűződő társadalmi érdek. A közbiztonság megteremtése, a társadalmi cél megvalósítása ma Magyarországon a rendészeti szervek feladata.

---

⁸ Kovács Gábor: A rendőrség vezetésirányítási rendszerének sajátosságai a migrációs válsághelyzet kezelése során. In: Tálás Péter (szerk.): Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság. Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2017. 125–148. o.

⁹ Kovács István: Az üzletszerű kéjelgéssel kapcsolatos rendőri visszaélések etikai vonatkozásai. Belügyi Szemle 2015/4. sz. 99–125. o.

- A rendészeti igazgatási tevékenység¹⁰ csak az erőszak monopóliumával képes arra, hogy bizonyos aktusokat kikényszerítsen, illetve a bűnüldözés tekintetében büntetőeljárású kényszerintézkedéseket fogantatosítson. E jogosítvány önmagában is alkalmas arra, hogy állampolgári és/vagy emberi alapjogot korlátozzon, így egy demokratikus jogállamban csakis az alkotmányi szabályozás adhatja meg annak legitimitását, gyakorlásának jogszabályszerű mivoltát.
- A harmadik körülményt nevezhetnénk a második pont alfeltételének is, mert az erőszak-monopóliumhoz kapcsolódik. Leginkább a diktatórikus berendezkedésű államokban volt arra példa, hogy az alkotmányos és emberi jogokat figyelmen kívül hagyták, sőt az erőszak monopóliumával vissza is éltek.¹¹ Az a rendelkezés, miszerint a rendvédelem az erőszakot kizárólag törvényes úton és kizárólag a törvényben meghatározott cél kielégítése érdekében alkalmazhatja, joggarancia arra, hogy hatalmi visszaélés a demokráciában ne fordulhasson elő. Hatalmi visszaélés alatt – jelen esetben – a rendészeti hatalom önkényes felhasználását is értjük. E tilalom alkotmányba foglalása erősíti a törvényességi kontrollt, amely megakadályozza a hatalmi visszaélések kialakulását. (Hatalmi visszaélésnek nemcsak az erőszak jogellenes alkalmazását tekintjük, hanem azon a hivatali hatalom segítségével elérhető előny megszerzését vagy hátrány okozását is értjük.)

A demokratikus jogállam három konjunktív feltételt kínál arra, hogy a rendvédelem, annak működése az alkotmányossági rendszerben méltó helyet foglaljon el:

---

¹⁰ Finszter Géza: Rendészettan. Nemzeti Közszerológáti Egyetem. Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2018. 1–243. o.

¹¹ Dragon Sándor: Nyilas rendvédelem – tények, tapasztalatok, következtetések. "Zsidó sorsok a nyilas időszerében" című konferencia a kutatók éjszeráján 2019. szeptember 27. Holokauszt Emlékközpont. Tanulmányok. Budapest, 2019. 36–48. o.

- E szabályokat a jogforrási hierarchia csúcsán elhelyezkedő alaptörvényben vagy alkotmányban kell megfogalmazni. Ez jellemző Magyarország Alaptörvényére¹², valamint az azt megelőző köztársasági Alkotmányra is.
- Kiemelt prioritásként kell kezelni azt, hogy az alkotmányos demokrácia alapelveit az állami szervek működésében – különös tekintettel a rendvédelmi szervek működésére – érvényre juttatni szükséges. Ilyenek: a jog uralma, a hatalmi ágak megosztása és az emberi jogok gyakorolhatóságának biztosítása, azok védelme. Ugyanilyen kiemelt feladat, hogy a honvédelmi és rendészeti feladatokat az adott állami apparátus szétválassza, az ne egy rendszert, legfőképpen ne egy feladatkört öleljen fel. E feladatköröket szervezeti és szolgálati – úgynevezett sarkalatos – törvények megalkotásával szükséges szétválasztani.
- A kontinentális jogfejlődés sajátosságából adódóan az alkotmánybíróság sajátos döntési mechanizmusa, azaz a határozathozatal, amely az alkotmányosság megteremtésében centrális szerepet játszik.

A fentiek előszobái annak, hogy az úgynevezett alkotmányos rendszet¹³ kibontakozhasson. Ezen a rendészeti hatóságoknak olyan szabályozását, szervezetét és működését értjük, ami a lehetséges legtöbb biztosítékot nyújtja, hogy az állami szervek, így a rendvédelmi szervek is – a tanulmány szempontjából különös tekintettel a rendőrségre – ellentmondást nem tűrve a demokratikus államszervezetbe illeszkedni tudjanak. A társadalmi életszükséglet kielégítése törvényesen nem is lenne elvárható, ha ezek a szabályok jogszabályba és a hierarchia csúcsán elhelyezkedő alkotmányba és/vagy alaptörvénybe ne kerülnének be.

---

¹² Dragon Sándor: A rendészettudomány hatása, alkalmazása és fejlődésének lehetőségei a rendészeti szervek gyakorlati vezetésében, irányításában. Rendőrségi Tanulmányok 2019/3. szám. 85–90. o.

¹³ Finszter Géza: i.m. 1–243. o.

Alkotmányos alapok, különös tekintettel a társadalmi kontrollra

Ahhoz, hogy a rendvédelmi szervek működésének legitimitása megvalósulhasson, és ne merüljön fel ellentmondás az alkotmányos struktúrába illeszkedéssel, három kritérium együttes megvalósulása nélkülözhetetlen:

- A jog uralmának érvényesülése, a rendőrség, mint a jog uralmának hadserege.
- A klasszikus Montesquieu-i hatalmi ágak megosztásának alaptézisei, miszerint a rendőrség igazságszolgáltatási funkciókat nem teljesíthet.
- A rendészettel kapcsolatos jogkorlátozások kizárólag törvényen alapulhatnak, szükségesek, és arányosak, az emberi jogok gyakorolhatóságának érvényre juttatása és védelme megvalósul.

A jog uralmának érvényesülése¹⁴ mást jelentett a bűnügyi rendőrség és a közbiztonsági rendőrség vonatkozásában is. A bűnügyi rendőrség tekintetében a joguralom az igazságszolgáltatás előkészítésének részletes jogi szabályozását, a közbiztonsági rendőrség esetében pedig azt a fordulópontot jelentette, amely a rendészetet a közigazgatás részévé emelte. Nagyon fontos szerepkörhöz jutottak a szakigazgatások is, amelyek – a rendőrségi intézkedések esetében is – a joguralom biztosítása mellett széles mérlegelési lehetőséget kaptak.

A hatalmi ágak megosztásának elve gondoskodik arról, hogy a rendőrség társadalmi függetlensége megmaradjon. A kormányzati felhatalmazás és felelősség a közbiztonsági védelmi feladatok tekintetében teljes, a bűnüldözésnek viszont az igazságszolgáltatás rendelkezése alatt kell állnia, a kormánynak attól minél hamarabb el kell távolodnia.

---

¹⁴ Finszter Géza: i.m. 1–243. o.

Az emberi jogok tekintetében a rendészeti jogkorlátozás nem azt jelenti, hogy az alapjogok ne volnának korlátozhatók, hanem azt, hogy a jogkorlátozásnak törvényen, valamint az azzal összefüggésben álló szükségesség és arányosság alapelvein kell nyugodnia.

A jogkorlátozás a rendészeti igazgatás jogintézményeiben, a rendőrségi törvényben és a rendvédelmi szervek statútumaiban jelenik meg, a másik csoportot pedig a büntetőeljárás során alkalmazott kényszerintézkedések alkotják. Itt szükséges megjegyeznünk azt, hogy az emberi jogok nagymértékű figyelembevételére és érvényesítésére a II. világháborút követően az Egyesült Nemzetek Szervezete és az Európai Tanács közbenjárása nagy hatást gyakorolt. Nem kisebb a szerepük és ide soroljuk az emberi jogi egyezményeket és az emberi jogi bíróság (amely Strasbourgban ülészik) határozatait is. Ezen intézkedésekkel korrelálnak azok az egyes demokratikus országokban létesített alkotmánybírósági döntések, amelyek nem csak formálisan, hanem a gyakorlatban is garantálják, hogy az Alaptörvényben foglaltak az alkotmányosság írott szabályaival és íratlan jogelveivel összhangban érvényesülhessenek.

Az Alkotmány és módosítása, illetve az Alaptörvény

E fejezetben a köztársasági Alkotmányt, annak két módosítását, valamint a hatályos Alaptörvényünket mutatom be, olyan szempontból, hogy a rendőrség az adott időszakban megfelelt-e az alkotmányossági követelményeknek, és a SWOT elemzés szerint milyen tényezők sarkallták az akkori jogforrasi hierarchia legmagasabb szintjén elhelyezkedő normát.

A köztársasági Alkotmány

A köztársasági Alkotmányt – mint az 1949. évi XX. törvény reformjának eredményét 1989-be hirdették ki. A fegyveres erők és a rendőrség számára

mérföldkőnek tekinthető jogszabály, ugyanis a fegyveres szervek alkotmányi szabályozására egészen eddig az évig kellett várni.¹⁵

A köztársasági Alkotmányban többek között érvényesült a jogállamiság, a hatalommegosztás alapelve, valamint az egyensúlyok és fékek rendszerének biztosítása is. Kimondta azt is, hogy törvényt kizárólag az Országgyűlés hozhat, amely részt vesz a végrehajtó hatalmat gyakorló Kormány ellenőrzésében. Mindez azért bír kiemelt jelentőséggel hiszen a norma a rendőrséget a közbiztonság és a belső rend megteremtőjeként, a kormányzati irányítás alatt álló önálló államigazgatási szervként jelenítette meg. (22.§ (1) a) „*A minisztertanács irányítja a fegyveres erők, a rendőrség és a rendészeti szervek működését.*”)¹⁶ A köztársasági Alkotmány VIII. fejezete külön rendelkezett a rendőrség – valamint a fegyveres erők – köteleiről. Sajátossága, hogy a fegyveres erők közé sorolta a Magyar Néphadsereget, valamint a Határőrséget. Az Országgyűlés az Alkotmány totális revíziójakor a Határőrség feladataként kizárólag a haza katonai védelmét foglalmazta meg, a szervezet rendészeti feladatairól nem rendelkezett.¹⁷ Hasonló rendelkezéseket az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény előtti alkotmányszöveg nem tartalmazott.¹⁸

A rendőrség vonatkozásában kimondta, hogy alapvető feladata a közbiztonság és a belső rend védelme, a rendőrséggel és az állam biztonságával összefüggő részletes szabályokat alkotmányerejű törvény határozza meg. Előrelépés, hisz ezen túlmenően sarkalatos törvényben¹⁹ rögzítik e feladatokat, amelynek elfogadása kizárólag minősített többséggel, azaz az or-

---

¹⁵ Hautzinger Zoltán: A fegyveres szervek rendeltetésének alaptörvényi szabályozása. In: Drinóczi Tímea (szerk.): Magyarország új alkotmányossága. PTE ÁJK. Pécs, 2011. 65–76. o.

¹⁶ 1989. évi XXXI. törvény az Alkotmány módosításáról

¹⁷ Hautzinger Zoltán: A Határőrség alkotmányos szabályozása. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A határellenőrzés múltja, jelene és jövője. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVIII. Különszám. Pécs, 2017. 49–53. o.

¹⁸ Patyi András: A Magyar Honvédség és egyes rendvédelmi szervek. Jakab András (szerk.): Az Alkotmány kommentárja. Századvég. Budapest, 2009. 1420. o.

¹⁹ Lásd például az 1994. évi XXXIV. törvényt, a rendőrségről.

szágyűlési képviselők 2/3-ával történhet. Aggályos viszont a közrend helyett a belső rend védelme mint feladat megjelenítése. Ennek rövid magyarázata, hogy bár ma a közrend és közbiztonság megteremtése, amely mint társadalmi funkció életre hívja a rendőrség szervezetét, abban az időben ezt a hírszerzést és kémelhárítást végző, titkosszolgálati eszközöket alkalmazó állambiztonsági szerv végezte, amely így joggal utalt vissza a közrend helyett a belső rend megteremtésére. A belső rend a rendészeti tevékenységen belül a közbiztonságtól elhatárolandó, bár bizonyos értelemben azzal összefonódó kategória volt.²⁰ De facto a köztársasági Alkotmány külön állambiztonsági szervet nem hozott létre, az állambiztonságot a rendőrség feladatának részül szabta, ahogy azt az „állam biztonságával összefüggő” rendelkezés is jól illusztrálja. Mindez továbbra is a szocializmus szellemére hajaz, amely így a titkosszolgálati módszerek szükségességének és arányosságának kérdéskörében a rendészettel kapcsolatos jogkorlátozások kizárólagos törvényi alapjogosultságát, valamint az emberi jogok gyakorolhatóságának érvényre juttatását és védelmét nem teljes mértékben teremti meg.

Ugyan a dolgozatnak nem témája a nemzetbiztonsági szolgálatok létrejöttének története, de az állambiztonsági szervek rendőrségtől való kiválására, valamint az akkor négy új nemzetbiztonsági szerv létrejöttére 1990-ben került sor, amely ugyan átmenetileg, de a nemzetbiztonsági feladatok ellátását egy rendelettel szabályozta. 1995-ben jelent meg a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény, amely annak alkotmányos kereteit teljességgel autonóm módon lefekteti. A belső rend fogalmát a köztársasági Alkotmány 2007. évi módosítása hozza létre. A nemzetbiztonság egyrészt megtestesíti azt a külső és belső körülmények által determinált állapotot, államrendi stabilitást, amelyben az adott állam zavartalanul, a teljes szuverenitás alapján gyakorolhatja funkcióit, másrészt kifejezi egy nemzet azon

---

²⁰ Balla Zoltán: Rendészeti és védelmi igazgatás. In: Ficzere Lajos – Forgács Imre (szerk.): A magyar közigazgatás jog. Osiris. Budapest, 2004. 403. o.

képességét, hogy megvédje nemzeti értékeit, érdekeit az ezeket fenyegető veszélyekkel szemben.²¹

Már a Magyar Népköztársaság Alkotmánya is tiszteletben tartotta az alapvető emberi jogokat. A köztársasági Alkotmány ezen oly mértékben változtatott, hogy azokat elismerte, és védelmüket az állam elsőrendű kötelességének határozta meg. (8.§ (1) „A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.”) Gondoljunk csak az alapjog-korlátozásra, amely a szükségesség és arányosság alapelvei nélkül egy jogállamban nem lehet a korlátozás tárgya. Fontoljuk meg, milyen alapvető emberi vagy alkotmányos jogkorlátozásról lehet szó, ha e jogokat a jogellenes emberi magatartásoktól az állam nem védi meg; illetve ha más alapjog védelme érdekében e jogokat a rá felhatalmazottak nem korlátozzák; valamint ha mindez nem állja ki a törvényesség próbáját. Önmagában bármelyik hiánya esetén jogállamról, így demokráciáról nem beszélhetünk. A rendőrségnek ezen alapjogokat kifejezetten e kritériumok mentén lehet csak korlátoznia. A jogalkalmazói kontrollnak nem csak a norma, hanem a létrehozott állampolgári jogok országgyűlési biztosa intézményének létrehozása is tekinthető.

Egy jogállam számára különösen fontos követelmény, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazásának – elsősorban az azokkal járó súlyos jogsérelem közvetlen lehetősége miatt – megfelelő garanciái legyenek. Hazánkban e biztosítékok nemcsak a vonatkozó jogszabályok egyes rendelkezéseiben, hanem azok legfőbb vonásait magukban foglaló, a jogalkotó és a jogalkalmazó számára egyaránt zsinórmértékül szolgáló alapelvekben keresendő. A rendészeti kényszerítő eszközök alkalmazásának nemzetközileg is artikulált főbb elvi iránymutatásai normatív jellegűek, így azok nemcsak szellemiségükben, hanem rendelkező voltukban is alapvetően meghatározzák a kényszerítő eszközök alkalmazásának körülményeit és feltételeit. A szóban forgó három alapelvnek (törvényesség, arányosság, egyéni felelősség)

---

²¹ Boda József: „Szigorúan titkos!”? Nemzetbiztonsági almanach. Zrínyi Kiadó. Budapest, 2016. 356. o.

konjunktívan kell érvényesülnie ahhoz, hogy a hatósági kényszerítés ne lehessen az eljáró szerv önkényének közvetlen eszköze.²²

A fentieket az alábbi SWOT elemzéssel készült 1. sz. táblázatban foglalom össze:

Erősségek	Gyengeségek
<p>A jogállamiság, a hatalommegosztás alapelve, valamint az egyensúlyok és fékek rendszerének biztosítása;</p> <p>hogy törvényt kizárólag az Országgyűlés hozhat, amely részt vesz a végrehajtó hatalmat gyakorló Kormány ellenőrzésében;</p> <p>a rendőrséget a közbiztonság és a belső rend megteremtőjeként, a kormányzati irányítás alatt álló önálló államigazgatási szervként jelenítette meg;</p> <p>sarkalatos törvények használata, feladatmeghatározás szempontjából;</p> <p>az emberi jogok védelme, amely elsőrendű államcélként fogalmazódott meg.</p>	<p>A Határőrség fegyveres erőként történő aposztrofálása, hisz rendészeti feladatkört is ellát;</p> <p>belső rend, mint társadalmi cél megjelölése, amely nem azonos a közbiztonság és a közrend dualiztikájával.</p>

---

²² Hautzinger Zoltán: A rendészeti kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelvei. Tanulmányok a „Határőrség és rendészet” című tudományos konferenciáról Pécsi Határőr Tudományos Közlemények I. Pécs. 2002. 69–76. o.

Lehetőségek	Veszélyek
Átmenet képzése és alappillérek lefektetése a szocialista mintára készült Alkotmány, valamint a demokratikus államberendezkedés alapját képező köztársasági Alkotmány között.	Az állambiztonságnak a rendőrség részeként való kezelése, amely a titkosszolgálati eszközök, valamint a szükségesség és arányosság mérteke felhasználásának hiányában az emberi jogok gyakorolhatóságának sérelmével járhat.

1. számú táblázat

SWOT analízis az Alkotmány vonatkozásában

Az Alkotmány 2004. évi módosítása

2004. november 8-án az Országgyűlés elfogadta a 2004. évi CIV. törvénnyel kihirdetett alkotmánymódosítást²³, amely az előzőekhez mérten a Kormány feladatainak meghatározásánál különválasztotta a Magyar Honvédség, valamint a rendvédelmi szervek irányítását. Ez azért fontos, mert ebben az alkotmánymódosításban jelenik meg először a rendvédelmi szervek kifejezés.

A VIII. fejezet már nem csak a rendőrség, hanem közvetetten a rendvédelmi szervek összességére is tartalmaz rendelkezéseket. Ilyen volt a rendőrség, a határőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok. Bár a rendőrség feladatának a közbiztonság és a belső rend védelme megmaradt, a Határőrséget már nem kifejezetten honvédelmi feladatokra, hanem az államhatár őrzésére és rendjének védelmére hatalmazza fel, így annak kettős jogállását megszünteti. Kitétel viszont, hogy sem a honvédelmi, sem pedig a rendvédelmi szervek tagjai nem lehetnek tagjai politikai pártnak, és erre irányuló tevékenységet sem folytathatnak. Ez teremti meg igazán a rendvédelmi szervek politikától mentes végrehajtó tevékenységét, tovább erősítve annak alkotmányos megfeleltetését.

Az alkotmánymódosítás lefekteti, hogy a Honvédséget, valamint a rendvédelmi szervek működését szabályzó sarkalatos törvényeket kizárólag az

²³ 2004 évi CIV törvény az Alkotmány módosításáról

országgyűlési képviselők kétharmadának minősített többségének egyöntetű szavazata módosíthatja.

A fentieket az alábbi SWOT elemzéssel készült 2. sz. táblázatban foglalom össze:

Erősségek	Gyengeségek
Megjelenik a rendvédelmi szervek kifejezés, amely az ország belső biztonságának megteremtésére hivatott, ezzel párhuzamosan a honvédelem pedig a külső biztonságért és területi autonómiáért felel. Sem a rendvédelmi, sem pedig a honvédelmi szervek tagjai nem folytathatnak politikai tevékenységet. A sarkalatos törvények, így a rendvédelmi szervek munkáját és feladatait szabályozó normák módosítása 2/3-os döntéshez kötődik.	Nem tartalmaz kitéfelt a rendvédelmi szervek felsorolására, az csak közvetetten van jelen az alkotmánymódosításban.
Lehetőségek	Veszélyek
A Határőrség különválasztása a honvédelemtől.	A közbiztonság és közrend nincs jelen az alkotmánymódosításban, az továbbra is a belső rend megteremtésével egészül ki.

2. számú táblázat

SWOT analízis az Alkotmány módosítása vonatkozásában

Az Alkotmány 2007. évi módosítása

Az Országgyűlés 2007. június 18-án fogadta el az Alkotmány 2007. évi módosítását.²⁴ Az Alkotmánymódosítás legelőször rögzíti, és a rendőrség vonatkozásában feladatoként határozza meg a közbiztonság, a belső rend

---

²⁴ 2007. évi LXXXVIII. törvény az Alkotmány módosításáról

helyett a közrend, valamint az államhatár rendjének védelmét. (1.§ Az Alkotmány 40/A. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: (2) A Rendőrség alapvető feladata a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.) Minderre azért kerülhetett sor, mert a Határőrség, mint önálló, független közigazgatási szerv megszűnt, és a rendőrség részeként, az államhatár védelmének fenntartásával, mint feladattal 2008. január 1-jével funkcionál tovább.^{25,26} (Megjegyzendő viszont, hogy az alkotmánymódosító törvény indoklása nem tartalmazta, hogy miért változott a belső rend kifejezés közrendre.²⁷)

E résznél leginkább az emberi és alkotmányos jogok gyakorolhatóságának alkotmányjogi korlátairól szükséges szólni. Amikor Magyarország 2004-ben az uniós, 2007-ben pedig a schengeni térséghez csatlakozott, akkor garanciát vállalt arra, hogy az unió eszméit, mint például a „személyek, a szolgáltatások, az áruk és a tőke szabad mozgását” nem akadályozza, hanem támogatja, és ennek elkötelezett részese és támogatója lesz. Ma a világban az emberi jogok gyakorlásának egyik alappilléret képviseli az unió, amikor például a szabad mozgáshoz, helyválttatáshoz, a munkavállaláshoz fűződő jogok gyakorlását az unió területén belül korlátlanul biztosítja. A Határőrség megszűntetése mindezzel összhangban nem jelenti azt, hogy az államhatár rendjének védelmére ne volna szükség, de azt az 1997. évi XXXII. törvény hatálytalanításával és az 1994. évi XXXIV. törvény kiegészítésével és módosításával, a kompenzációs intézkedések bevezetésével továbbra is – az alapvető jogok gyakorlásának biztosítása mellett – végrehajtja.

A fentieket az alábbi SWOT elemzéssel készült 3. sz. táblázatban foglalom össze:

²⁵ Kovács Gábor: A Magyar rendőrség szerepvállalása hazánk határbiztonságában és a schengeni külső határok ellenőrzésében. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): Migráció és rendészet. Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozata. Budapest, 2015. 69–84. o.

²⁶ Sallai János: The History of Law Enforcement in Hungary. Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2018. 1–168. o.

²⁷ Patyi András: A rendészeti igazgatás és a rendészeti jog alapjai. Lapsánszky András (szerk.): Közigazgatási jog. Wolters Kluwer Kft. Budapest, 158–160. o.

Erősségek	Gyengeségek
Az emberi és alkotmányos jogok gyakorlásának maximális garantálása; a belső rend helyett a közrend, mint feladat megteremtése; a rendőrség és Határőrség fuzionálása.	Egyes rendvédelmi szervek, nem utal konkretizálásra.
Lehetőségek	Veszélyek
Az államháztartás terheinek lehetséges csökkentése.	Az integrációból adódó feladatok ellátása, amely két külön szervezet feladatkörének a kiegészítését és végső soron ellátását fuzionálta.

3. számú táblázat

SWOT analízis az Alkotmány módosítása vonatkozásában

Magyarország Alaptörvénye

Önmagában az a tény, hogy Magyarország független, demokratikus jogállam, és e rendelkezés az Alaptörvény dekrétumában is megtalálható, valamint minden az állam által létrehozott – így államszervezeti, közigazgatási, de akár rendvédelmi, honvédelmi feladatokat ellátó – szervekre és intézményekre is igaz, hazánk az alkotmányosság követelményét a rendészeti intézkedésekkel²⁸ összhangban csakugyan teljesítette. (Demokratikus jellegeből adódóan önmagában is érvényesnek tekinthető az a tézis, hogy a jogérvényesülés és a rendészeti igazgatás szempontjából a joguralom, az emberi jogok tiszteletét, védelmét, valamint a hatalmi ágak megosztását garanciális szempontként deklarálta.) (Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése kimondja: „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*”)²⁹

²⁸ Finszter Géza: Európai rendészeti modellek és a magyar rendőrség. Kriminológiai Közlemények 57. Magyar Kriminológiai Társaság. Budapest, 1999. 1–78. o.

²⁹ Magyarország Alaptörvénye (2011.04.25.)

A magyar rendőrség az Alaptörvény megfogalmazásában a Kormány által irányított központi államigazgatási szerv, amelynek alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. (Az Alaptörvény 46. cikk (1) bekezdése kimondja: „*A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. A rendőrség részt vesz a jogellenes bevándorlás megakadályozásában.*”) E megfogalmazásban is nyilvánvaló, hogy a magyar jogrendszer teljes mértékben elkülöníti a honvédelmi intézkedéseket és önmagában a honvédséget attól, hogy a belső rend fenntartásában részt vegyen. Azzal, hogy a rendőrségi struktúrát az Alaptörvény a közigazgatás egy erőteljesen elkülönített alrendszereként kezeli, a honvédelmet és a rendészetet teljes mértékben elkülönítette egymástól. (Annak ellenére, hogy a kontinentális jogrendszer Magyarország rendvédelmére nagy hatást gyakorolt, sikerült szakítania azzal a felfogással, miszerint a haderőt a belső rend fenntartására az államnak bevonnia szükséges. Ezt a hatáskört a rendőrség igazgatási jogkörébe utalta.)

A hatalmi ágak elkülönülése nemcsak a rendőrség politikai befolyástól mentes irányítását, hanem a hivatásos tagokkal szembeni politikai tevékenység folytatásának korlátját is megteremti. Az Alaptörvény kimondja, hogy a rendőrség hivatásos állományú tagja nem lehet politikai párt tagja, és nem folytathat politikai tevékenységet. (Az Alaptörvény 46. cikk (5) bekezdése kimondja: „*A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai nem lehetnek tagjai pártoknak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.*”) Továbbá azzal, hogy a rendőrség ítélkezési jogkörben nem jár el, sőt vádat sem képvisel, nem válik az igazságszolgáltatáson belül a bíróság vagy az ügyészség alárendelt szervévé. Mi több, az ügyészség a rendőrség működésének törvényességi felügyeletét is kontrollszervként ellátja. (Gondoljunk csak bele, a rendőri intézkedések vagy az eljárások során hozott döntések elleni panaszok elbírálására is az ügyészség jogosult.) Nem szabad összekevernünk a büntetőeljárások rendőrségi lefolytatását, az ügyészi vádképviseletet, valamint a bírói ítélkezést, hiszen

ennek részletes szabályait is törvény – a 2017. évi XC törvény a büntetőeljárásról – szabályozza. (A Be. 5.§ kimondja: „A büntetőeljárásban a vád, a védelem és az ítékezés elkülönül.”)³⁰

A rendőrség feladatkörét, működését és fenntartását szabályozó jogi környezet egyértelműen a joguralom³¹ alapelveire épül, az Alaptörvény rögzíti, hogy a rendőrség szervezetére, működésére vonatkozóan részletes törvényi szabályok az irányadók, a titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazásának rendelkezéseit sarkalatos törvény határozza meg. (Lásd például a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényt.)

Alaptörvényében Magyarország nemcsak az alapvető emberi jogok sérthetlenségének tiszteletben tartására és az egyéni, valamint közösségi jogok gyakorolhatóságára vállal állami garanciát, hanem arra is, hogy azok védelmét – mint az állam elsőrendű kötelezettsége – megteremti. (Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése kimondja: „Az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.”)

Az Alaptörvény egészen pontos megfogalmazásában az állam alá rendelt hatóságként funkcionáló rendészeti szerv kötelessége, hogy az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak gyakorlását a jogellenes magatartásokkal szemben megvédje. Dupla garanciát vállal az Alaptörvény a vonatkozásban is, hogy a jogkorlátozó eljárások ezen alapjogok gyakorlását csak akkor akadályozhatják, ha az arra irányuló intézkedések a törvényesség próbáját – szakszerűség, célhoz kötöttség és jogszerűség – kiállják. Mire is gondolt a jogalkotó? Az emberi jogok védelme nagyon sok esetben csak úgy teremthető meg, ha más embert emberi jogainak gyakorlásában korlátozunk. E funkció gyakorlására a rendőrség gyakorta kényszerítő eszköz segédletével fizikai erőszakot alkalmaz. Egyértelmű, hogy olyan eszköznek a használata, amelyet a törvény kizár és/vagy a törvényben nem szerepel, felveti a hatalmi visszaélések külvilágban realizálódó

---

³⁰ 2017. évi XC törvény a büntetőeljárásról

³¹ Finszter Géza: A rendészeti szervek működésének jogi alapjai. Rendőrtisztai Főiskolag Budapest, 2008. 1–67. o.

lehetséges megnyilvánulását. A kényszerítő eszközök alkalmazásának vonatkozásában az Alaptörvény kötelezettséget és iránymutatást ír elő: kötelem, hogy senkit sem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani, iránymutatás pedig, hogy a fizikai kényszer alkalmazása minimális erőszakkal és a lehető legkisebb fizikai és lelki károkozással járjon. (Míg az előbbi konkrétan az Alaptörvényben, addig az utóbbi a sarkalatos rendőrségi törvényben szerepel.) (A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 15. § (2): „*Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.*”)³² Jól látható, hogy a hangsúly nem azon van, hogy önmagában a jogkorlátozás alkotmányos és morális-e, hanem azon, hogy az alapvető jogok védelmére irányuló intézkedések akkor képesek a társadalmi igény kielégítésére, ha azok akár más jogok – szükséges és arányos – korlátozásával a kívánt hatást elérik. Az Alaptörvény külön aktusban rendelkezik arról, hogy Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

A jogkorlátozás három kritérium teljesítése esetén felel meg az alkotmányosság követelményének³³:

- Elsőként a korlátozás csak a meghatározott feltételek esetén jogszerű.
- Másodszer a törvény határozza meg azokat a tilalmazott eszközöket, amelyek ehhez a korlátozáshoz nem vehetők igénybe.
- Valamint harmadszor alaptörvényi rendelkezés, hogy a jogkorlátozás során a szükségesség és arányosság érvényesülésére a hatóság

---

³² 1994. évi XXXIV. törvény a rendőrségről

³³ Finszter Géza: A rendészet elmélete. KJK Kerszöv, Budapest, 2003. 1–45. o.

garanciát vállaljon, és az alapvető jogot tiszteletben tartva elfogadják.

Ezt szokás alapjogi tesztnek is nevezni.³⁴ Ugyanakkor szólnunk kell arról is, hogy vannak olyan alapjogok, amelyeknek a korlátozására még alkotmányossági szempontból sem kerülhet sor. Ezek az úgynevezett abszolút korlátozás tilalma alá eső alapjogok, amelyet hatóság még a szükségeségre és arányosságra és az alapjogi tesztre tekintettel sem korlátozhat. Nincs olyan alapvető alapjogi érvényesülés vagy érdek, amely miatt ezen alapjogok korlátozhatók volnának. Abszurd a helyzet, hiszen ha minden alapjogot e kategóriába sorolnánk, akkor az az ellenpóluson éppen ez az intézkedés volna az, amely az alapjog érvényesülését gátolná.

E kategóriába különböző alapjogokat összefogó csoportokat sorolunk: ilyenek például az élethez, az emberi méltósághoz és a jogalanyisághoz köthető alapjogok. Az élethez való jog, az emberi méltósághoz való jog és a jogalanyisághoz fűződő jog abszolút jogok, hiszen minden más alapjog e három gyakorlásából vezethető le, egyben e jogok szabnak határt a korlátozásnak is: nem létezhet olyan szükséges és arányos intézkedés, amely az emberi élet, méltóság és a jogalanyiség veszélyeztetésével és sérelmével jár. Ugyanilyen alapjognak tekintjük a lelkiismereti és vallásszabadság azon részét, amely az emberek vallásának szabad megválasztására vagy annak változtatására irányul. E jogok tekintetében a jogkorlátozás tehát önmagában akadályoztatott, de a jogérvényesülés garanciájaként az abszolút jogok önmagukban még tilalmakkal is terheltek. A halálbüntetés vagy a kínzás, kegyetlen vagy megalázó bánásmód tilalmát, a hozzájárulás nélküli orvosi kísérlet tilalmát, a szolgaság, rabszolgaság és kényszermunka tilalmát, illetve az emberi lényekkel való kereskedés tilalmát az Alaptörvény meghatározza. (Az Alaptörvény II. cikk kimondja: „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”) (Az Alaptörvény III. cikk (1)-(3) bekezdése kimondja: „Senkit nem lehet kínzásnak,

---

³⁴ Finszter Géza: A rendészeti stratégia alkotmányos alapjai. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények. Pécsi Határőr Szakcsoport. Pécs, 2010. 45–80. o.

embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem. Tilos emberen tájékoztatáson alapuló, önkéntes hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni. Tilos az emberi fajnemesítést célzó gyakorlat, az emberi test és testrészek hasznoszerzési célú felhasználása, valamint az emberi egyedmásolás.”) Ennek levezetése jelenik meg az abszolút jogok korlátozási tilalmában, azaz a büntetőjogi garanciákhoz és különböző eljárási elvekhez kötött jogérvényesítésben. A nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elvekből levezetett visszaható hatályú büntető jogalkotás tilalma is abszolút tilalomként van jelen, de az ártatlanság vélelmének és a tisztességes eljáráshoz fűződő jog korlátozásának sincs helye. (E két alapelv a 2012. évi C. törvényünk, a hatályos Büntető Törvénykönyvünk meghatározó alapelvei.) Továbbá senki sem utasítható ki olyan állam államba, vagy nem adható ki olyan államnak, ahol az a veszély fenyegeti, hogy halálra ítélik, kínozzák vagy más embertelen bánásmódnak, büntetésnek vetik alá. (Ez az emberi méltóság alapjog-korlátozás tilalmának származtatott védelme.)

A rendőrség egyik alapvető feladata a nyílt és titkos információgyűjtés is, ezért alkotmányos szempontból a titkos információgyűjtéssel és adatszerezéssel kapcsolatos intézkedések bemutatására is sort kerítettem. A legégyértelműbb fogalom ennek magyarozatára talán a bűnügyi hírszerzés, mint adatgyűjtő tevékenység: Az arra feljogosított bűnüldöző szervek által – akár a büntetőeljárás előtt, akár az alatt – folytatott olyan bűnüldözési célt szolgáló adatgyűjtő és/vagy bizonyítékszerző tevékenység, amelyet az érintett tudta nélkül végeznek, és amely szükségszerűen sérti a magánlakás sérthetlenségéhez, a magántitok és a levéltitok védelméhez, a személyes adatok védelméhez, valamint a magán- és családi élet tiszteletben tartásához fűződő jogokat, vagy ezek valamelyikét.³⁵ Szükséges volt tehát ennek tudatában megvizsgálnom, hogy az Alaptörvény a rendvédelmi szervek vonatkozásában annak korlátozásáról hogyan és milyen mértékben döntött.

---

³⁵ Mészáros Bence: A bűnügyi hírszerzés új rendszere hazánkban. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A XXI. század biztonsági kihívásai, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. 2018. 173–181. o.

Mivel a rendészeti igazgatás területén a bűnüldözés és a nyomozás során a hatóságoknak olyan titkos információgyűjtéssel és titkos adatszerzéssel érintett eljárások lefolytatására van lehetősége, amely az alapjogokat súlyosan korlátozza, ezért a fékek rendszerének működtetésére az Alaptörvényünk szintén intézkedett. Az Alaptörvény kimondja, hogy csak akkor fogadható el titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazásáról szóló törvény, ha az országgyűlésben szavazati joggal rendelkező személyek kétharmada egyhangúan igennel szavaz. A büntetőeljárás és más törvényeknek a titkos adatszerzésre vonatkozó szabályait is eszerint módosították. (Az Alaptörvény 46. cikk (6) bekezdése kimondja: „A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetére, működésére vonatkozó részletes szabályokat, a titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazásának szabályait, valamint a nemzetbiztonsági tevékenységgel összefüggő szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”)

A fentieket az alábbi SWOT elemzéssel készült 4. sz. táblázatban foglalom össze:

Erősségek	Gyengeségek
Az emberi és alapjogok gyakorlásának és védelmének maximalizálása; a rendvédelmi szervek, köztük a rendőrség feladatának és működésének alkotmányos garanciái; a rendőrség politikától való függetlenségének, a végrehajtás jellegének megerősítése; a közbiztonság és közrend védelmének állami garanciái; az alapjogkorlátozás alkotmányossági megfeleltetése;	Nincs túlzott nyitottság a szakmai reformok iránt, amely megjeleníthető.

<p>a rendvédelem és a honvédelem különválasztása, minősített időszak feladatainak alkotmányossági meghatározása;</p> <p>a rendőrség társadalmi rendeltetésének meghatározása alkotmányjogi szabályozási tárgy, amely maximálisan érvényesül.</p>	
Lehetőségek	Veszélyek
<p>A demokratikus államberendezkedés maximális garantálása és az abból adódó kötelek teljesíthetősége és jogosultságok gyakorolhatósága;</p> <p>különböző állami stratégiák megjelentethetőségének lehetősége az Alaptörvényben.</p>	<p>A rendőrség továbbra is működtethető katonai elvek mentén, fegyveres szervként;</p> <p>továbbra is centrális vezetés, struktúra nélküli változtatás a rendőrség szervezetében.</p>

4. számú táblázat

SWOT analízis Magyarország Alaptörvénye vonatkozásában

Következtetések

Az elemzett Alkotmány, valamint annak módosításai és az Alaptörvény megmutatta, hogy közel 70 év távlatában a világháborút követő szocialista rendszer, a politikától függő és annak utasításait végrehajtó pártoklú rendőrség hogyan alakult át a demokratikus jogállam által elvárt értékek őrzőjévé, és az hogyan állta ki az alkotmányosság próbáját. A globalizáció okozta változások, az állami berendezkedés mindig többre fogja sarkallni a rendőri munkavégzést, és a jövőben is egyre inkább lesznek majd elvárások, hogy az alapvető alkotmányos értékeket és emberi jogokat miként védjük meg a jogellenes magatartásoktól, a világunkat fenyegető veszélyektől és fenyegetésektől. Mindez csak úgy lehet működőképes, ha annak szabályait a demokratikus államberendezkedés legmagasabb pillérében, azaz az

ország alkotmányában vagy jelen esetben Alaptörvényében fektetjük le, és maga az állam vállal garanciát annak teljesítésére és gyakorlására. Mindez nélkülözhetetlen, hogy megfeleljen a jogállamiság által szabott kereteknek, és abban nem csak a testület, hanem a benne szolgáló és a hazát védő állami végrehajtók is szerves részt vállalnak.

A demokratikus államvezetés egy olyan normát szeretett volna megalkotni, amely méltó arra, hogy egyedülálló módon szabályozza a társadalom életét. Bár ennek a szabályozásnak hiányosságai és veszélyei mindig lesznek, de 70 év távlatában azok az erősségek és lehetőségek, amelyek pilléreire a fentiek épülhetnek, sosem inognak meg, és a jövő felé sugallják, hogy a magyar rendőrség méltó helyének megtartására és feladatának, társadalmi szükségletének kielégítésére, amelyre a demokratikus állam felkérte, és amelyre életre hívta: a biztonság alkotmányos megteremtésére.